

Caimó, la història divulgada

«De Caimó podem extreure que quan hom va a una guerra, el primer que cal tenir clar és a quina banda de la trinxera se situa l'enemic»

Hi ha qui assegura que el senat espanyol no serveix de res i que, si se suprimeix, només en notarien l'absència els que deixarien de cobrar. No seré jo qui discuteixi l'afirmació, sobretot en el cas de senadors catalans amb consciència nacional, però sí que hi ha una dependència senatorial d'una importància cabdal. No em refereixo pas a l'hemicicle on tenen lloc les sessions, sinó a la biblioteca de la cambra, tot i que sigui infinitament menys concorreguda per ses senyories que no pas el bar. Va ser allà on va passar hores i hores -a la biblioteca, no al bar- el senador Francesc Ferrer i Gironès, desconegut per les noves generacions i diria que oblidat pels que figura que un dia van ser els seus.

El senador gironí va aprofitar el temps mort a la cambra, és a dir, tot el temps hàbil, per documentar-se abans d'escriure unes obres ja històriques i veritables referents per als estudiosos, com ara La persecució política de la llengua catalana (1985) i Catalanofòbia, Història del pensament anticatalà (2000). La seva recerca abastava tota la legislació. Bàsicament, la que afectava la llengua des del 1714 i fins a les acaballes del segle XX. Si hagués continuat i actualitzat la investigació, hauria pogut completar una enciclopèdia en diversos volums. A més d'aquest àmbit, va ser a la desèrtica biblioteca del senat on va "descobrir" Isabel Vila i Pere Caimó i va encomanar l'interès pels personatges a Toni Strubell.

Antoni Strubell i Trueta, net del cirurgià i patriota autor de l'obra L'espirit de Catalunya (1946), un dels títols de lectura obligada si disposéssim d'una mena de biblioteca cívica nacional integrada per obres essencials, va néixer a Oxford, és filòleg, ha estat diputat, ha rebut la Creu de Sant Jordi i ha coordinat la Comissió de la Dignitat. Autor de diverses obres i del guió del musical Isabel, on ja feia aparèixer Pere Caimó, l'obra està dedicada la considerada primera sindicalista catalana, coneguda com a "Isabel cinc hores", a partir de dues biografies escrites per Francesc Ferrer i Gironès.

Preocupat per fer conèixer figures destacades de la nostra història nacional i convençut com Rovira i Virgili que "sense consciència històrica no es pot tenir consciència nacional", ha escrit, sol o amb col·laboració, sobre figures fins llavors força desconegudes, com J.N. Roca i Farreras, republicà federal, protoindependentista i amb consciència de Països Catalans; o bé Josep Sunyol, president del Barça i diputat republicà i catalanista, afusellat pels franquistes. Aquestes i altres obres les ha simultaniejades amb la seva tasca com a professor de filologia anglesa a la Universitat de Deusto, al País Basc, país del qual domina l'idioma i on ha residit dues dècades.

El seu darrer llibre és "Caimó", una història novel·lada de la vida i els fets d'un republicà federal tan destacat com l'empordanès Pere Caimó, un dels revolucionaris més destacats del segle XIX i, alhora, malauradament força desconegut, en particular fora de la seva terra d'origen. Strubell ha optat pel format de novel·la com a instrument eficaç per fer arribar al públic lector la biografia d'un polític mitjançant una eina literària convencional, més de masses que una biografia històrica clàssica. I ho ha fet amb un llenguatge planer, proper i entenedor, molt llegívol i còmode per al lector.

Si bé tota novel·la ha de tenir les mans lliures per a la ficció, Strubell ha hagut de fer un esforç notable de recerca i documentació històrica, geogràfica, social i cultural i s'ha capbussat de ple en el segle XIX, no sols a Catalunya, sinó també al Puerto Rico on el protagonista va viure la primera part de la seva vida. D'aquesta manera apareixen elements que llavors van ser tota una novetat i que avui ja pertanyen a la normalitat banal, com ara els primers trens en circulació, els ascensors per accedir a les diferents plantes d'un immoble o l'aigua corrent a les cases. Però

---

també, la presència legal de l'esclavatge, l'incipient moviment preindependentista porto-riqueny o l'impacte social dels Cors de Clavé.

Tot plegat fa que, fins i tot, Caimó pugui ser llegit com un llibre d'aventures, des dels escenaris exòtics de Mayagüez, on va néixer Pilar Defilló, la mare de Pau Casals, fins a les reunions clandestines amb Abdó Terrades i Narcís Monturiol, les manifestacions al carrer reprimides com sempre amb aquell estil espanyol inconfusible, els enfrontaments armats amb els carlins amb episodis històrics com el "Foc de la Bisbal" o el paper essencial dels casinos o centres locals com a espai tradicional de trobada, clau en l'activisme polític, social i cultural de l'època.

Caimó hauria pogut ser un indià més, un català que havent fet les Amèriques va tornar al país per gaudir de la vida i exhibir els seus èxits davant els seus convilatans. En canvi, va optar per comprometre's amb la causa republicana federal, la justícia social i la modernització de la seva vila i del país sencer. Un dels elements que expliquen la deriva sense rumb de la política catalana actual no és, tan sols, desconèixer on volem anar i de quina manera, sinó també ignorar d'on venim i quins són els referents polítics cap als quals hem de girar els ulls enrere per entendre'ns millor. Entre aquests hi ha, sens dubte, els republicans federals, veritables avis de l'independentisme progressista contemporani.

Carles Rahola ja considerà Pere Caimó tot un ?heroi català? i el cert és que els seus coetanis l'anomenaven "pare", amb la mateixa naturalitat amb què els anys trenta, hom deia "avi" a Francesc Macià o els vietnamites es referien a l'artífex de la seva independència, Ho Chi Minh, com a "oncle Ho", expressant així la vinculació de proximitat, el tracte familiar i la identificació amb la seva persona que aquestes figures reunien. L'entesa estratègica en punts fonamentals concrets entre sectors socials distints, com ara liberals progressistes i revolucionaris a la Catalunya del XIX, pot ser també una reflexió d'utilitat en els moments presents.

La lectura de "Caimó", en aquesta etapa de desconcert, pot ser una mesura higiènica per alliberar-se de continuar fent tombs a la sinya, endinsar-nos en uns altres moments de la nostra història i extreure'n algunes lliçons. Per exemple, que mai no arriba cap victòria sense esforç, que les grans causes col·lectives exigeixen grans acords i d'una enorme amplitud i, sobretot, que quan hom va a una guerra el primer que cal tenir clar és a quina banda de la trinxera se situa l'enemic i a quina els aliats. Ignorar-ho i errar el tret sempre té conseqüències irreparables, no només per a qui el rep, sinó també per a qui l'engega. Perquè, si al capdavant acabem pelant-nos entre nosaltres, ells rai, que ja els darem la feina feta...